

Tinaamo

Vuonna 1958 aloitti entisissä konepajan tiloissa toimintansa Pohjois-Savon Tinaamo. Yrityksen omistaja Aarne O. Roivainen osti tilat Mikko Lankiselta. Tinaamon pääasiallisinta työtä oli maitotonkkien kunnostaminen ja tinaaminen. Tonkkia tuotiin lähiseutujen meijereistä, mutta myöskin kauempaa, kuten Kajaanin, Kuhmon, Nurmeksen, Kestilän ja Varkauden meijereiden alueelta. Enimmäkseen tonkat kuljetti Pohjolan Liikenteen auto.

Tinaamolla oli töissä parhaaseen aikaan kymmenkunta henkilöä. Aluksi oli työssä ja toisia opettamassa ns. ammattijuottajakin, samoin ammattinsa osaava hitsari, joka vaikutti kylällä pitempääkin. Pitkäaikaisia työntekijöitä tinaamolla oli mm. Aarne Jäppinen ja Anssi Savolainen, joilla on vielä muistissaan tonkan tinaamisen työvaiheetkin. Se tapahtui seuraavasti: Aivan aluksi lyötiin tonkan kaulaan tuurnalla numero, jotta oikea omistaja pysyisi tiedossa. Seuraavaksi poistettiin tinalla kiinnitetyt vanteet kuumentamalla. Monissa tonkissa oli tinaamolle tuotaessa lommoja ja kolhuja. Ne poistettiin tietynlaisella sorvilla, jossa "oikaisijaa" pyöritettiin sekä sisä- että ulkopuolella tonkkaa. Tämän jälkeen seurasi lipeäpesu kuumassa lipeäliuoksessa. Sitten tonkat huuhdottiin kylmällä vedellä ja siirrettiin kylmään happoliuokseen, joka oli suolahappoa. Nyt oli vuorossa ns. alkutinaus altaassa, joka oli tynnyrin puolikkaan kaltainen alta kuumentettava astia. Sitten kiinnitettiin vanteet alustavasti paikoilleen ja suoritettiin ns. lopputinaus, jossa viimeisteltiin tinakerros sopivalla kuumentamisella tasaiseksi. Tämän jälkeen juotettiin vanteet lujasti kiinni tinalla ja lopuksi tietynlaisella kiillotuslaitteella ja trasselilla liitujauhoa ja paloöljyä apuna käyttäen kiillotettiin tonkka uuden tavoin kiiltäväksi maidonkuljetusastiaksi. Joissakin tonkissa oli huonokuntoinen pohja. Silloin oli tarpeen joko paikkaus tai koko pohjan uusiminen ja siihenkin oli omat laitteensa. Kannot ja vanteet tinattiin tonkasta erillään ja kiinnitettiin vasta sen jälkeen paikoilleen.

Tonkkien lisäksi tinattiin yrityksessä jonkin verran kahvipannuja ja muitakin astioita. Meijereille tehtiin myös erilaisia altaita ja meijerikalusteita. Tinaamolla oli myös ns. komennusryhmä, joka kävi meijeripaikkakunnilla tekemässä omilla laitteillaan numerotunnuksia tonkkiin.

Markkinoille ja käyttöönkin tuli kuitenkin 1960-luvulla ns. Koval-pöntöt, jotka keveytensä ja helppohoitoisuudensa vuoksi syrjäyttivät tinatut pöntöt. Näin työt vähentyivät tinaamolla ja toiminta alkoi hiljentyä. Aarne Roivainen jatkoi itse pienessä mitassa korjaamotoimintaa, mutta ulkopuolisille ei riittänyt enää töitä. Näin loppui Tuovilanlahden kylää kymmenisen vuotta elävöittänyt tinaamotoiminta.

Lähteet:

Sulo Koponen, Niilo Mykkänen: *Tuovilanlahden kylän historiaa*. Tuovilanlahden historiapiiri, 1989. [ISBN 952-90-0677-2](#). Sivü 152